

2902 /

1

Midsommarfirande.

Vad då först angå samlingsplatser för ungdomen i forna tider inom Asa socken, så fanns det en sådan plats, kallad Lugnastättan å Asa Herregårds ägor c:a 1 km. väster om gården å en stor jämn plats med barr- och lövskog runt omkring, där ungdomen från hela socknen samlades traditionellt midsommarnatten varje år, och där man roade sig med att "spänna hög" och andra lekar jämte dans o.d., allt medan ett och annat par förirrade sig in i skogens dunkel och fördröjde sig där tills midsommarsolen började glittra bland trädens grenar. Om regnväder inträffade anordnades dans å gårdens loge, vilken förut smyckats med löv och blommor som till fest. På midsommardagen var alltid vanligt att de flesta ungdomarna pr hästskjuts begav sig till det 4 mil därifrån belägna Kronobergshed för att roga sig bland vänner och bekanta i kronans kläder.

Skriv endast på denna sida!

2902 ^{5.}

2

Samlingsplatser för ungdomen.

På en höjd vid Prantingsboda finns en slätt, som förr kallades Bruasläätten. Något vidare därom känner man ej men säkerligen har platsen varit en samlingsplats för ortens ungdom och en festplats vid bröllop o.d. i långt avlägsen tid. Andra lek- och dansplatser ute i ängarna, som använts till för ett 20-tal år tillbaka finnes vid Kråketorp, Kalvhult, Hishult och Asaryd m.fl.

In.
Asa.
Gökotta. 1880
1880

Asa
Gökotta

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2902³⁰

3

Gökotta.

En särskild sorts fester, som ej bör lämnas åt glömskan, var s.k. gökottor, som på sommaren anordnades av ungdomarna på en trakt den ena gången och på en annan trakt den andra gången, vartill inbjöds ungdomen från så gott som hela socknen. Dessa gökottor anordnades i någon vacker äng, där långa bord uppställdes, inramade av unga björkar med kulörta lyktor. Där hölls formligt kalas med mat och kaffe, öl och vin m.m. Vid dessa fester restes ibland majstång. Vanligen kombinerades dessa fester med dans på någon närbelägen loge. Dessa gökottor voro ungdomens bästa och vackraste nöjen.

Småland
Norrvidinge
Asa
uppt. år 1030

Oppt. av Johan Åker, Emil
av. Rantingsböda
Asa

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.
2902

4

Jordälv.

På ett ställe i Baggansås skulle en jordälv en gång brutit fram, som hotade ödelägga trakten däromkring. Man hejdade dess flöde genom att tilltäppa älven med åtskilliga fjäderbolstrar och placerade en stor jättsten däröver.

En sådan älv fanns i Hångeryds by i en källa, som även tilltäpptes med fjäderbolstrar.

2902

5

Brunnsgubben.

Det väsen i gårdsbrunnen, som man skrämde barnen från brunnen med, kallades brunnsgubben.

2902

Näcken.

För att skydda sig mot näcken, när man badade, hade man alltid med sig något stål, sax, kniv el. dyl. vanligen en kniv, som nedsattes i vattenbrynet medan man badade. Somliga berättar, att de sett näcken långt ute på böljerna som en vit häst.

2902

7

Drängagråten.

En gammal, numera till bete utlagd äng, kallades Drängagråten, enär ången var mycket stenig och besvärlig att slå.

2902 8.

8

Dra björk.

Att dra björk är en sed, som brukats här under de senaste 15 å 20 åren. Själva ursprunget är icke känt. Den går så till, att då lysning till äktenskap avkunnats första gången samlas ungdomarna från när och fjärran (från flera socknar) på lördagskvällen före andra lysningsdagen vid brudens hem. Så snart ungdomen samlats hugges en rätt försvarlig björk, som drages fram mot huset, en speleman med ett bäljaspel placerar sig på storändan av björken och så drages björken under musik upp på förstubron eller verandan. Efter en stund tystnar musiken och någon i sällskapet ropar: "Brudparet ut!" När brudparet gått ut och visat sig, följer någon lyckönskan eller dylikt, varpå brudparet inbjuder samliga ungdomar på kaffe med dopp, och det är inte småsmulor, som man måste ha i beredskap för 3 å 400 personer. Sedan

följer dans på logen tills fram på småtimmarna. Blir ungdomen väl
mottagen och trakteras hugges björken i stockar och bäres till
vedbacken, men i motsatt fall får björken ligga kvar på förstu-
bron.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2902 9,

9

2902/10.

10

Årsgång.

Att gå årsgång brukades förr i tiden. För cirka 50 år sedan, fanns i Asa en gubbe, som kallades Fjellajödden. Han gick alltid årsgång julnatten, varvid han red på en stor bagge, och man var allmänt rädd för Fjellajödden julaftonskväll, varför man slog igen alla dörrar i husen före skymningen och sedan vågade man sig icke ut förrän på julmorgonen, när man skulle gå till kyrkan. Det berättas, att på ett ställe stod ett stop brännvin på ett bord vid ett fönster och dit kom då Fjellagödden ridande på baggen och ville in att få sig en sup, men husets folk blevo förskräckta och tordes ej släppa in honom, men man kunde ej slippa ifrån honom förrän man tog hustruns vigselring och motade honom med, och så red han därifrån.

2902

11

Villappaskott

var en djursjukdom, som botades genom att skjuta bort det. Därvid gjorde man en pilbåge av pil eller sälg och sköt en pil över djuret tre gånger, därvid man läse^t något, som nu är omöjligt att få reda på.

191
2902

12

Vilsten.

Beträffande vilstenar så finnes en sådan sten vid Sjöenda vägskäl invid allmänna vägen Asa - Plantingsboda. Stenen är slät och jämn ovanpå och i mitten är inhugget ett kors. Alldeles vid sidan finnes en annan sten i lutande ställning, varpå är inhugget Vila för No. 62. Därom berättas, att en soldat med No. 62, som i forna tider kom hem från kriget, där suttit och vilat sig, varvid han insomnat och ej förmått att resa sig utan dog på stället endast 500 å 600 meter från sitt hem.

10.
2902

13

Varg.

En händelse i Baggansås år 1812 på sommaren. Då tvenne flickor, 8 resp. 10 år, skulle gå till ett avlägset torp och kommo framemot torpet, kommo alla gårdens hästar springande. Därefter kommo nötkreaturen och efter dem fåren. Till slut kom en varg efter allesammans och då han fick se flickorna, sprang han efter dem, som förskräckta började skrika av alla krafter. En på torpet boende gubbe, som kallades Gärlingen, kom dem till hjälp och kastade dem över gårdsgården in på torpet och lyckades köra vargen åt skogen igen. På natten efter hade vargen rivit en kviga från en annan gård i närheten.

13.
2902

14

Troll.

I en hage tillhörande Hångeryds by och i närheten av Hacksjön finnes en backe, som av ålder kallas Rungebacken. Rungebackafrun.
I denna backe ansågs finnas ett troll, som kallades Rungebackafrun, och man färdades ej gärna därförbi efter mörkrets inbrott. Det berättas, att då för länge sedan en bonde från byn var ute i hagarna och körde förbi Rungebacken, mötte han en ståtlig fru, som bad att få åka. Rädd som han var för Rungebackafrun, ty han förstod att det var just henne han mötte, vände han hemåt men kom ej långt, förrän skacklarna föll ned från hästen, och hjulen trillade av vagnen, och hästen blev alldeles ursinnig, tills han kom till en bäck, där trolltyget vände om.

I samma by finnes ett berg, där man alltid såg Drakalyse. drakalyse om kvällarna. Om någon skatt finnes där är icke bekant.

Granat
Vänningetorp
Åsa
1930

Nyström, Emil Johansen
Plåtningsskåp, Åsa

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15.
2902

15

Trolleri i skogstjärnen.

Och så en händelse, som en gammal - numera avliden - man, som var mycket intresserad av jakt och fiske, vid namn Karl Granat, berättat:

I socknens norra del mellan Penningetorp och Sjöända finnes en liten skogstjärn benämnd Kammagöl. Det var i Granats ungdom för cirka 70 år sedan, då han gick till nämnda göl en dag för att meta abborrar, som där fanns gott om, men turen var dålig i början, ty han fick inte ett napp. När han stått en lång stund och stirrat på "flötet" utan resultat, blev han arg och sade några obetänksamma ord om saken, då plötsligt vattenytan krusades och det var som en osynlig hand dragit ner metspöet till vattenytan tre särskilda gånger å rad. Därpå fick han se en hand med utspända fingrar sticka upp över vattnet. Handen var av normal

Skriv endast på denna sida!

storlek och brun till färgen. Granat bad den förmente gubben under vattnet att visa sig, så han fick se, hur han såg ut. Men han behagade ej visa sig mer än handen en liten stund, varpå den drogs ner igen. - Sedan blev det bättre tur med fisket, och Granat drog upp den ena stora abborren efter den andra, så fort tygen höllo, men han började understundom känna sig kuslig till mods och gick därifrån.

Det berättas, att åtskilliga år före denna händelse, hade en del ungdomar samlats på ett högt berg invid tjärnen och brutit loss en s.k. jättesten, som med hiskligt dån ~~KXXXX~~ störtat ned i tjärnen, och då skulle en gubbe komma upp och visat sig vid andra stranden för att försvinna i vattnet igen, så snart vågsvallet lagt sig.

2902 16.

16